Zbirka odločb sodne prakse

SODBA SODIŠČA (prvi senat)

z dne 10. junija 2021 *

„Predhodno odločanje – Varstvo potrošnikov – Direktiva 93/13/EGS – Nepošteni pogoji v potrošniških pogodbah – Pogodbe o hipotekarnem kreditu v tuji valuti (švicarski frank) – Zastaranje – Člen 4(2) – Glavni predmet pogodbe – Pogoji, zaradi katerih je kreditojemalec izpostavljen valutnemu tveganju – Zahtevi po razumljivosti in preglednosti – Dokazno breme – Člen 3(1) – Znatno neravnotežje – Člen 5 – Sestava pogodbenega pogoja v jasnem in razumljivem jeziku – Načelo učinkovitosti“

V združenih zadevah od C-776/19 do C-782/19,

katerih predmet so predlogi za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 267 PDEU, ki jih je vložilo tribunal de grande instance de Paris (okrožno sodišče v Parizu, Francija) z odločbami z dne 1. in 2. oktobra 2019, ki so na Sodišče prispele 22. oktobra 2019, v postopkih

VB,

WA (C-776/19),

XZ,

YY (C-777/19),

ZX (C-778/19),

DY,

EX (C-781/19)

proti

BNP Paribas Personal Finance SA

in

AV (C-779/19),

BW,

CX (C-780/19),

FA (C-782/19)

proti

* Jezik postopka: francoščina.

BNP Paribas Personal Finance SA,

Procureur de la République,

SODIŠČE (prvi senat),

v sestavi J.-C. Bonichot, predsednik senata, R. Silva de Lapuerta, podpredsednica Sodišča v funkciji sodnice prvega senata, C. Toader, sodnica, M. Safjan in N. Jääskinen (poročevalec), sodnika,

generalna pravobranilka: J. Kokott,

sodna tajnica: V. Giacobbo, administratorka,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 28. oktobra 2020,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

– za VB WA, DY in EX C. Constantin-Vallet, avocat,

– za XZ, YY, ZX, AV, BW, CX in FA A.-V. Benoit, C. Fabre in S. Szames, avocats,

– za BNP Paribas Personal Finance SA P. Metais in P. Spinosi, avocats,

– za francosko vlado A.-L. Desjonquères, E. de Moustier in E. Toutain, agenti,

– za Evropsko komisijo C. Valero, N. Ruiz García in M. Van Hoof, agenti,

na podlagi sklepa, sprejetega po opredelitvi generalne pravobranilke, da bo v zadevi razsojeno brez sklepnih predlogov,

izreka naslednjo

Sodbo

1 Predlogi za sprejetje predhodne odločbe se nanašajo na razlago Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 15, zvezek 2, str. 288, in popravek v UL 2019, L 214, str. 25).

2 Ti predlogi so bili vloženi v okviru sporov med, prvič, osebami VB, WA, XZ, YY, ZX, DY in EX na eni strani ter družbo BNP Paribas Personal Finance SA na drugi strani in, drugič, osebami AV, BW, CX in FA na eni strani ter družbo BNP Paribas Personal Finance in Procureur de la République (državni tožilec, Francija) na drugi strani zaradi domnevne nepoštenosti pogojev v pogodbah o hipotekarnem kreditu v tuji valuti, v katerih je med drugim določeno, da je švicarski frank obračunska valuta in da je euro plačilna valuta, zaradi česar valutno tveganje nosi kreditojemalec.

Pravni okvir

Pravo Unije

3 V šestnajsti in štiriindvajseti uvodni izjavi Direktive 93/13 je navedeno:

„ker je treba oceno nepoštenih pogodbenih pogojev, glede na izbrana splošna merila, zlasti pri prodajnih ali dobavnih dejavnostih na javnopravnih področjih, ki nudijo skupinske storitve in upoštevajo solidarnost med uporabniki, dopolniti z možnostjo za celotno oceno različnih vpletenih interesov; ker je za to potrebna zahteva dobre vere; ker je treba pri oceni dobre vere zlasti posvečati pozornost moči pogajalske pozicije strank, ali je bil potrošnik spodbujen v strinjanje s pogodbenim pogojem in ali je bilo blago ali storitve prodano ali dobavljeno na posebno naročilo potrošnika; ker zahtevo dobre vere lahko izpolni prodajalec ali dobavitelj, če posluje lojalno in pravično z drugo stranko, katere zakonite interese mora upoštevati;

[…]

ker morajo imeti sodišča ali upravni organi držav članic na voljo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nepoštenih pogojev v potrošniških pogodbah“.

4 Člen 3 te direktive določa:

„1. Pogodbeni pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, velja za nepoštenega, če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pogodbenih pravicah in obveznostih strank.

2. Pogodbeni pogoj šteje za pogoj, o katerem se stranki nista dogovorili posamično, če je bil sestavljen vnaprej in potrošnik zato ni mogel vplivati na vsebino določbe, zlasti v okviru vnaprej oblikovane tipske pogodbe.

[…]“

5 Člen 4 navedene direktive določa:

„1. Brez poseganja v člen 7 je treba nepoštenost pogodbenega pogoja oceniti ob upoštevanju narave blaga ali storitev, za katero je bila sklenjena pogodba, in s sklicevanjem na vse okoliščine, ki so obstajale v času sklepanja pogodbe ter na vse druge pogoje te pogodbe ali druge pogodbe, od katere je pogoj odvisen.

2. Ocena nepoštenosti pogojev ne sme biti povezana niti z opredelitvijo glavnega predmeta pogodbe niti z ustreznostjo med ceno in plačilom za izmenjane storitve ali blago, če so pogoji v jasnem, razumljivem jeziku.“

6 Člen 5 iste direktive določa:

„Pri pogodbah, v katerih so vsi ali nekateri pogodbeni pogoji, ki so ponujeni potrošniku, pisni, morajo biti ti pogoji vedno sestavljeni v jasnem, razumljivem jeziku. V dvomu glede pomena pogoja, prevlada razlaga, ki je za potrošnika najbolj ugodna. […]“

7 Člen 6(1) Direktive 93/13 določa:

„Države članice določijo, da nepošteni pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, kakor je določeno z nacionalnim pravom, niso zavezujoči za potrošnika in da pogodba še naprej zavezuje obe stranki na podlagi teh pogojev, če je nadaljnji obstoj mogoč brez nepoštenih pogojev.“

8 Člen 7(1) te direktive določa:

„Države članice zagotovijo, da v interesu potrošnikov in konkurentov obstajajo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nepoštenih pogojev v pogodbah, ki jih s potrošniki sklenejo prodajalci ali ponudniki.“

Francosko pravo

9 Člen 2224 code civil (civilni zakonik) določa:

„Obligacijske in stvarne tožbe glede premičnin zastarajo v petih letih od dneva, ko se je imetnik pravice seznanil ali bi se moral seznaniti z dejstvi, na podlagi katerih je bil aktivno legitimiran za uveljavljanje te pravice.“

Spori o glavni stvari in vprašanja za predhodno odločanje

10 Osebe VB, WA, XZ, YY, ZX, DY, EX, AV, BW, CX in FA (v nadaljevanju: tožeče stranke iz postopkov v glavni stvari) so v letih 2008 in 2009 z družbo BNP Paribas Personal Finance posamično sklenile pogodbo o hipotekarnem kreditu v tuji valuti, imenovano „Helvet Immo“. Te pogodbe, ki so jih v glavnem tržili posredniki, so bile sklenjene za nakup nepremičnin ali deležev nepremičninskih družb, in sicer za različne zneske med 48.000 in 426.000 švicarskimi franki, kar je med približno 44.000 in 389.000 EUR, ter za obdobje od 22 do 25 let.

11 Iz predložitvenih odločb je razvidno, da so navedene pogodbe vsebovale pogodbene pogoje, v skladu s katerimi:

– se zadevni krediti financirajo s posojili v švicarskih frankih, ti krediti pa se vodijo hkrati v švicarskih frankih (obračunska valuta) in v eurih (plačilna valuta);

– kar zadeva devizne posle, so lahko plačila na podlagi zadevnih kreditov izvedena le v eurih za vračilo v švicarskih frankih;

– so devizni posli, ki jih je treba izvesti, našteti v kreditnih pogodbah iz postopkov v glavni stvari in ima v primeru neizpolnitve obveznosti kreditojemalca dajalec kredita možnost, da švicarski frank enostransko zamenja z eurom;

– je odplačevanje odvisno od gibanja paritete euro/švicarski frank, zato je odplačevanje manj hitro, če je z deviznim poslom dobljen nižji znesek od obroka v švicarskih frankih, morebitni delež neodplačane glavnice pa je vknjižen v negativni saldo. V nasprotnem primeru je vračilo kredita hitrejše;

– se plačila zvišajo, če ohranitev zneska plačil v eurih ne omogoča vračila celotnega neporavnanega zneska v prvotnem preostalem obdobju kredita, podaljšanem za pet let. Če ob koncu petega leta podaljšanja še vedno obstaja negativni saldo, se plačila nadaljujejo do celotnega vračila;

– se prvotno dogovorjena fiksna obrestna mera na novo določi vsakih pet let v skladu z naprej določeno formulo, kreditojemalec pa se pri tem lahko odloči za prehod v obračunsko valuto v eurih, tako da bodisi izbere uporabo nove, zvišane, fiksne obrestne mere bodisi uporabo spremenljive obrestne mere.

12 Za tožeče stranke iz postopkov v glavni stvari v zadevah C-776/19, C-778/19, C-779/19 in C-780/19 sta bili kreditni ponudbi priloženi dve številčni simulaciji, ki sta ponazarjali vpliv nihanja menjalnih tečajev na znesek in trajanje kredita. Prva številčna simulacija se je nanašala na učinek zvišanja ali znižanja obrestne mere za dve odstotni točki od 61. obroka naprej na znesek plačil, trajanje in skupne stroške kredita. Druga številčna simulacija, naslovljena „informacije o deviznih poslih, ki bodo izvedeni v okviru vodenja vašega kredita“, je vsebovala simulacijo sprememb teh elementov v primeru zvišanja vrednosti eura glede na švicarski frank (v zadevi C-776/19 1 EUR za 1,5896 švicarskega franka; v zadevi C-778/19 1 EUR za 1,57 švicarskega franka; v zadevi C-779/19 1 EUR za 1,59 švicarskega franka; v zadevi C-780/19 1 EUR za 1,66 švicarskega franka) in znižanja vrednosti eura (v zadevi C-776/19 1 EUR za 1,4296 švicarskega franka; v zadevi C-778/19 1 EUR za 1,41 švicarskega franka; v zadevi C-779/19 1 EUR za 1,43 švicarskega franka; v zadevi C-780/19 1 EUR za 1,5 švicarskega franka).

13 Dajalec kredita naj tožečim strankam iz postopkov v glavni stvari v zadevah C-777/19, C-781/19 in C-782/19 ne bi predložil nobene simulacije.

14 Zaradi neugodnega gibanja menjalnih tečajev po datumu sklenitve pogodb iz postopkov v glavni stvari so se tožeče stranke iz postopkov v glavni stvari srečevale s težavami pri odplačevanju hipotekarnega kredita, ki so ga sklenile. Te tožeče stranke so nato vsaka za svoj primer v letih od 2015 do 2018 pri predložitvenem sodišču vložile tožbo zoper družbo BNP Paribas Personal Finance, pri čemer so se med drugim sklicevale na nepoštenost pogojev, s katerimi je bil uveden finančni mehanizem, določen s pogodbami „Helvet Immo“.

15 Poleg tega se je 29. avgusta 2017 zoper družbo BNP Paribas Personal Finance po sodni preiskavi pred tribunal correctionnel (kazensko sodišče, Francija) začel postopek zaradi zavajajoče poslovne prakse. S sodbo z dne 26. februarja 2020 je trinajsti kazenski senat tribunal de grande instance de Paris (okrožno sodišče v Parizu, Francija) to bančno institucijo obsodil zaradi zavajajoče poslovne prakse. Glede na informacije, ki so jih stranke iz postopkov v glavni stvari predložile na obravnavi pred Sodiščem, je družba BNP Paribas Personal Finance vložila pritožbo zoper navedeno sodbo, ki torej ni pravnomočna.

16 Tožeče stranke iz postopkov v glavni stvari se pred predložitvenim sodiščem sklicujejo med drugim na nepoštenost pogojev, s katerimi je vzpostavljen finančni mehanizem, določen z zadevnimi kreditnimi pogodbami. Družba BNP Paribas Personal Finance pa trdi, da so zahtevki, s katerimi tožeče stranke iz postopkov v glavni stvari zatrjujejo nepoštenost navedenih pogodbenih pogojev, zastarali in da so vsekakor neutemeljeni.

17 Na eni strani predložitveno sodišče glede vprašanja zastaranja zahtevkov, ki so jih vložile tožeče stranke iz postopkov v glavni stvari, navaja, da bi uporaba petletnega zastaralnega roka na podlagi člena 2224 francoskega civilnega zakonika vodila do ugotovitve, da so navedeni zahtevki zastarali. Ta rok naj bi v skladu z nacionalno sodno prakso začel teči z dnem sprejetja kreditne ponudbe.

18 V tem okviru se predložitveno sodišče sprašuje, ali je uveljavljanje takega zastaralnega roka zoper zahtevke potrošnikov za uveljavljanje pravic, ki jih imajo na podlagi Direktive 93/13, v skladu z načelom učinkovitosti. Predložitveno sodišče meni, da glede na to, da lahko menjalni tečaj v prvih letih pogodbe ostane stabilen in se poslabša šele pozneje med trajanjem te pogodbe, ni mogoče izključiti, da kreditojemalci ne bi mogli uveljavljati svojih pravic.

19 Na drugi strani predložitveno sodišče glede preizkusa nepoštenosti pogodbenih pogojev navaja, da je v kreditnih pogodbah iz postopkov v glavni stvari več pogojev, ki so del mehanizma pretvorbe tujih valut in katerih učinek je, da valutno tveganje nosi kreditojemalec.

20 V tem okviru se predložitveno sodišče natančneje sprašuje, ali je treba za te pogodbene pogoje, ker obravnavajo vprašanje valutnega tveganja, šteti, da so del glavnega predmeta kreditnih pogodb iz postopkov v glavni stvari, ki jih zato ni mogoče opredeliti kot nepoštene, če so v jasnem in razumljivem jeziku. V zvezi s tem naj bi se postavljalo tudi vprašanje, kako na opredelitev teh pogodbenih pogojev vpliva drug pogoj, vključen v kreditne pogodbe iz postopkov v glavni stvari, ki kreditojemalcu omogoča, da izbere možnost pretvorbe v euro na vnaprej določene datume.

21 Glede elementov presoje jasnosti in razumljivosti pogodbenega pogoja ter obstoja znatnega neravnotežja v pravicah in obveznostih pogodbenih strank, ki izhaja iz navedene pogodbe, predložitveno sodišče navaja, da so tožeče stranke iz postopkov v glavni stvari prejele informacije o vplivu nihanj paritete med eurom in švicarskim frankom na stroške zadevnega kredita. Vendar naj valutno tveganje nikakor ne bi bilo omenjeno v kreditnih pogodbah iz postopkov v glavni stvari.

22 Predložitveno sodišče poleg tega pojasnjuje, da so se v nacionalni sodni praksi pogodbeni pogoji, kot so ti iz postopkov v glavni stvari, šteli za jasne in razumljive zlasti zato, ker so kreditojemalci prejeli informacije o deviznih poslih, opravljenih v času trajanja zadevne kreditne pogodbe, ter o vplivu nihanj paritete med eurom in švicarskim frankom na trajanje te pogodbe in na plačila za odplačilo salda računa.

23 V tem okviru se predložitveno sodišče glede na to, da ima prodajalec ali ponudnik na voljo boljša sredstva od potrošnika, s katerimi lahko predvidi gospodarski razvoj in valutno tveganje, sprašuje o posebnih informacijah glede valutnega tveganja, ki jih je treba posredovati kreditojemalcu, ki ne pozna ekonomskih napovedi, ki bi lahko vplivale na gibanje paritete med obračunsko valuto in valuto plačila ter na tveganja, povezana s tem. V zvezi s tem naj bi se postavljalo tudi vprašanje dokaznega bremena glede jasnosti in razumljivosti pogodbenega pogoja, saj je posredovanje nekaterih informacij v postopkih v glavni stvari sporno.

24 V teh okoliščinah je tribunal de grande instance de Paris (okrožno sodišče v Parizu) prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ta vprašanja:

„1. Ali Direktiva 93/13, če se razlaga z vidika načela učinkovitosti, v [zadevah, kot so te iz postopkov] v glavni stvari, nasprotuje uporabi pravil o zastaranju v naslednjih primerih: (a) za ugotovitev nepoštenosti pogoja, (b) za morebitna vračila, (c) če je potrošnik tožeča stranka in (d) če je potrošnik tožena stranka, vključno v postopku z nasprotnim zahtevkom?

2. Če je odgovor na prvo vprašanje v celoti ali delno nikalen, ali Direktiva 93/13, če se razlaga z vidika načela učinkovitosti, v [zadevah, kot so te iz postopkov] v glavni stvari, nasprotuje uporabi nacionalne sodne prakse, ki kot začetek teka zastaralnega roka določa datum sprejetja kreditne ponudbe, in ne datuma nastanka resnih finančnih težav?

3. Ali so pogoji, kot so ti iz [postopkov] v glavni stvari, ki med drugim določajo, da je švicarski frank obračunska valuta in euro valuta plačila, zaradi česar valutno tveganje nosi kreditojemalec, del glavnega predmeta pogodbe v smislu člena 4(2) Direktive 93/13, ob neizpodbijanju zneska stroškov menjave in ob obstoju pogojev, ki na določene datume predvidevajo možnost, da kreditojemalec uveljavlja možnost pretvorbe v eure po vnaprej določeni formuli?

4. Ali Direktiva 93/13, če se razlaga z vidika načela učinkovitosti iz prava [Unije], nasprotuje nacionalni sodni praksi, v skladu s katero so pogoj ali skupina pogojev, kot so sporni pogoji iz [postopkov] v glavni stvari, ‚jasni in razumljivi' v smislu te direktive, če:

   – so v predhodni kreditni ponudbi podrobno predstavljeni devizni posli, izvršeni med trajanjem kredita, in je natančno navedeno, da se bo uporabil menjalni tečaj euro/švicarski frank, ki bo veljal dva delovna dneva pred datumom dogodka, ki določa posel, in ki bo objavljen na spletni strani Evropske centralne banke;

   – je v ponudbi navedeno, da kreditojemalec sprejme devizne posle iz švicarskih frankov v eure in iz eurov v švicarske franke, ki so potrebni za delovanje in vračilo kredita, ter da bo dajalec kredita preostali znesek mesečnih plačil v eurih pretvoril v švicarske franke po plačilu dodatnih stroškov kredita;

   – je v ponudbi navedeno, da če je znesek po deviznem poslu nižji od zapadlega obroka v švicarskih frankih, bo amortizacija glavnice manj hitra, morebitni delež neamortizirane glavnice na podlagi zapadlega obroka pa bo vpisan v negativni saldo računa v švicarskih frankih, poleg tega pa je pojasnjeno, da se bo amortizacija glavnice kredita spreminjala glede na zvišanje ali znižanje menjalnega tečaja, uporabljenega za mesečna plačila, ter da se lahko zaradi te spremembe podaljša ali skrajša amortizacijska doba kredita in glede na okoliščine spremenijo skupni stroški vračila;

   – so v členih ‚interni račun v eurih' in ‚interni račun v švicarskih frankih' podrobno predstavljeni posli, ki se izvedejo ob vsakem plačilu obroka v dobro in v breme vsakega računa, v pogodbi pa je pregledno predstavljeno konkretno delovanje mehanizma pretvorbe tuje valute;

   – in ponudba zlasti ne vsebuje niti izrecne navedbe ‚valutnega tveganja', ki ga nosi kreditojemalec, ker prihodkov ne prejema v obračunski valuti, niti izrecne navedbe ‚obrestnega tveganja'?

5. Če bi bil odgovor na četrto vprašanje pritrdilen, ali Direktiva 93/13, če se razlaga z vidika načela učinkovitosti iz prava [Unije], nasprotuje nacionalni sodni praksi, v skladu s katero so pogoj ali skupina pogojev, kot so sporni pogoji iz postopka v glavni stvari, ‚jasni in razumljivi' v smislu te direktive, če je elementom, omenjenim v četrtem vprašanju, dodana le simulacija [od 5 do 6]-odstotnega znižanja plačilne valute glede na obračunsko valuto v pogodbi s prvotnim trajanjem [od 22 do 25] let, brez druge navedbe izrazov, kot sta ‚tveganje' ali ‚težava'?

6. Ali dokazno breme glede ‚jasnosti in razumljivosti' pogoja v smislu Direktive 93/13, vključno glede okoliščin sklenitve pogodbe, nosi ponudnik ali potrošnik?

7. Če dokazno breme glede jasnosti in razumljivosti pogoja nosi ponudnik, ali Direktiva 93/13 nasprotuje nacionalni sodni praksi, v kateri se ob obstoju dokumentov o prodajnih metodah šteje, da morajo kreditojemalci dokazati, prvič, da so bili naslovniki informacij iz teh dokumentov in, drugič, da je te informacije nanje naslovila banka, ali pa se, nasprotno, zahteva, da ti elementi pomenijo domnevo, da so bile informacije iz teh dokumentov – tudi ustno – zagotovljene kreditojemalcem, to je izpodbojno domnevo, ki jo mora ovreči ponudnik, saj mora ta odgovarjati za informacije, ki jih predstavijo njegovi izbrani posredniki?

8. Ali je lahko obstoj znatnega neravnotežja podan v [pogodbah, kot so te iz postopka v glavni stvari, v katerih] obe stranki nosita valutno tveganje, ker ima na eni strani ponudnik na voljo boljša sredstva od potrošnika, da predvidi valutno tveganje, in ker je na drugi strani tveganje, ki ga nosi ponudnik, omejeno, medtem ko tveganje, ki ga nosi potrošnik, ni?"

25 S sklepom predsednika Sodišča z dne 19. novembra 2019 so bile zadeve od C-776/19 do C-782/19 združene za pisni in ustni del postopka.

Vprašanja za predhodno odločanje

Prvo in drugo vprašanje

26 Predložitveno sodišče s prvim in drugim vprašanjem, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba Direktivo 93/13 v povezavi z načelom učinkovitosti razlagati tako, da nasprotuje nacionalni ureditvi, v skladu s katero se za vložitev zahtevka potrošnika za ugotovitev nepoštenosti pogoja iz pogodbe, sklenjene med prodajalcem ali ponudnikom in tem potrošnikom, ali za vračilo zneskov, neupravičeno plačanih na podlagi nepoštenih pogojev v smislu te direktive, uporablja petletni zastaralni rok, ki začne teči z dnem sprejetja kreditne ponudbe.

27 V zvezi s tem je treba navesti, da so v skladu z ustaljeno sodno prakso, ker na tem področju ni posebnih predpisov Unije, podrobna pravila za izvajanje varstva potrošnikov iz Direktive 93/13 v skladu z načelom postopkovne avtonomije držav članic določena v nacionalnem pravnem redu teh držav. Vendar ta pravila niti ne smejo biti manj ugodna od tistih, ki urejajo podobne položaje v nacionalnem pravu (načelo enakovrednosti), niti ne smejo biti oblikovana tako, da v praksi onemogočajo ali pretirano otežujejo izvrševanje pravic, ki jih podeljuje pravni red Unije (načelo učinkovitosti) (glej v tem smislu sodbo z dne 16. julija 2020, Caixabank in Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 in C-259/19, EU:C:2020:578, točka 83 in navedena sodna praksa).

28 Glede načela učinkovitosti, ki je edino, na katero se nanaša ta zadeva, je treba navesti, da je treba vsak primer, v katerem se postavlja vprašanje, ali se z neko nacionalno postopkovno določbo onemogoča ali pretirano otežuje uporaba prava Unije, preizkusiti ob upoštevanju umestitve te določbe v celotnem postopku, poteka postopka in njegovih posebnosti pred različnimi nacionalnimi sodišči. S tega vidika je treba po potrebi upoštevati načela, na katerih temelji nacionalni sodni sistem, kot so načelo varstva pravice do obrambe, načelo pravne varnosti in načelo učinkovitega poteka postopka (glej zlasti sodbo z dne 16. julija 2020, Caixabank in Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 in C-259/19, EU:C:2020:578, točka 85 in navedena sodna praksa).

29 Poleg tega je Sodišče pojasnilo, da obveznost držav članic, da zagotovijo učinkovitost pravic, ki jih imajo pravni subjekti na podlagi prava Unije, med drugim v zvezi s pravicami, ki izhajajo iz Direktive 93/13, vključuje zahtevo po zagotovitvi učinkovitega sodnega varstva, določeno tudi v členu 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah, ki med drugim velja za opredelitev postopkovnih pravil v zvezi s tožbami, ki temeljijo na takih pravicah (glej v tem smislu sodbo z dne 31. maja 2018, Sziber, C-483/16, EU:C:2018:367, točka 49 in navedena sodna praksa).

30 V zvezi z analizo značilnosti zastaralnega roka iz postopkov v glavni stvari je Sodišče pojasnilo, da se mora ta analiza nanašati na trajanje takega roka in podrobna pravila njegove uporabe, vključno z načinom sprožitve teka tega roka (glej v tem smislu sodbo z dne 9. julija 2020, Raiffeisen Bank in BRD Groupe Société Générale, C-698/18 in C-699/18, EU:C:2020:537, točka 61 in navedena sodna praksa).

31 Prvič, glede uveljavljanja zastaralnega roka zoper zahtevke potrošnikov za uveljavljanje pravic, ki jih imajo na podlagi Direktive 93/13, je treba navesti, da v skladu s sodno prakso Sodišča razumni prekluzivni roki za vložitev pravnih sredstev, določeni v interesu pravne varnosti, dejansko ne onemogočajo ali pretirano otežujejo izvrševanja pravic, ki jih podeljuje pravni red Unije, če taki roki dejansko zadostujejo za to, da lahko potrošnik pripravi in vloži učinkovito pravno sredstvo (glej zlasti sodbo z dne 9. julija 2020, Raiffeisen Bank in BRD Groupe Société Générale, C-698/18 in C-699/18, EU:C:2020:537, točka 62 in navedena sodna praksa).

32 Sodišče je namreč priznalo, da varstvo potrošnika ni absolutno in da je določitev razumnih prekluzivnih rokov za vložitev pravnih sredstev v interesu pravne varnosti združljiva s pravom Unije (glej zlasti sodbi z dne 9. julija 2020, Raiffeisen Bank in BRD Groupe Société Générale, C-698/18 in C-699/18, EU:C:2020:537, točka 56, in z dne 16. julija 2020, Caixabank in Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 in C-259/19, EU:C:2020:578, točka 82 in navedena sodna praksa).

33 Vendar je Sodišče poudarilo varstvo, ki je z Direktivo 93/13 zagotovljeno potrošnikom, in ugotovilo, da ta direktiva nasprotuje nacionalni ureditvi, ki nacionalnemu sodišču prepoveduje, da bi po izteku prekluzivnega roka ugotovilo nepoštenost pogoja, vključenega v pogodbo, sklenjeno med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom (glej v tem smislu sodbi z dne 21. novembra 2002, Cofidis, C-473/00, EU:C:2002:705, točka 38, in z dne 9. julija 2020, Raiffeisen Bank in BRD Groupe Société Générale, C-698/18 in C-699/18, EU:C:2020:537, točka 55).

34 V obravnavani zadevi se predlog za sprejetje predhodne odločbe nanaša na dva različna položaja, in sicer po eni strani na uveljavljanje zastaralnega roka zoper zahtevek potrošnika za ugotovitev nepoštenosti pogoja iz pogodbe, sklenjene med prodajalcem ali ponudnikom in tem potrošnikom, in po drugi strani na uveljavljanje takega roka zoper zahtevek, ki ga je navedeni potrošnik vložil za vračilo zneskov, neupravičeno plačanih na podlagi nepoštenih pogojev v smislu Direktive 93/13.

35 Po eni strani je treba glede uveljavljanja zastaralnega roka zoper zahtevek potrošnika za ugotovitev nepoštenosti pogoja v pogodbi, sklenjeni med prodajalcem ali ponudnikom in tem potrošnikom, opozoriti, na prvem mestu, da v skladu s členom 6(1) Direktive 93/13 nepošteni pogoji, uporabljeni v pogodbi, ki jo s potrošnikom sklene prodajalec ali ponudnik, za tega potrošnika niso zavezujoči.

36 Na drugem mestu, glede na naravo in pomen javnega interesa, ki ga predstavlja varstvo potrošnikov, Direktiva 93/13, kot je razvidno iz njenega člena 7(1) v povezavi z njeno štiriindvajseto uvodno izjavo, državam članicam nalaga, da zagotovijo ustrezna in učinkovita sredstva za preprečevanje nadaljnje uporabe nepoštenih pogojev v pogodbah med prodajalcem ali ponudnikom in potrošniki. Za to morajo nacionalna sodišča izključiti uporabo nepoštenih pogojev, da ti ne bi imeli zavezujočih učinkov za potrošnika, razen če ta temu nasprotuje (glej v tem smislu sodbo z dne 9. julija 2020, Raiffeisen Bank in BRD Groupe Société Générale, C-698/18 in C-699/18, EU:C:2020:537, točki 52 in 53 ter navedena sodna praksa).

37 Na tretjem mestu, iz sodne prakse izhaja, da je treba za pogodbeni pogoj, ki je razglašen za nepoštenega, načeloma šteti, da ni nikoli obstajal, tako da ne sme imeti učinkov za potrošnika. Sodišče je iz tega sklepalo, da mora biti posledica sodne ugotovitve nepoštenosti takega pogoja načeloma to, da se ponovno vzpostavi pravni in dejanski položaj potrošnika, v katerem bi ta bil, če ne bi bilo navedenega pogoja, tako da obveznost nacionalnega sodišča, da ne uporabi nepoštenega pogodbenega pogoja, ki nalaga plačilo zneskov, ki so se izkazali za neupravičene, načeloma zajema restitucijski učinek glede teh zneskov (glej v tem smislu sodbi z dne 21. decembra 2016, Gutiérrez Naranjo in drugi, C-154/15, C-307/15 in C-308/15, EU:C:2016:980, točki 61 in 62, in z dne 9. julija 2020, Raiffeisen Bank in BRD Groupe Société Générale, C-698/18 in C-699/18, EU:C:2020:537, točka 54).

38 S tega vidika je treba ugotoviti, da mora potrošnik zlasti za zagotovitev učinkovitega varstva pravic, ki jih ima na podlagi Direktive 93/13, imeti možnost kadar koli uveljavljati nepoštenost pogodbenega pogoja ne le kot sredstvo obrambe, ampak tudi zato, da bi sodišče ugotovilo nepoštenost pogodbenega pogoja, tako da se za zahtevek, ki ga potrošnik vloži za ugotovitev nepoštenosti pogoja iz pogodbe, sklenjene med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, ne more uporabljati nikakršen zastaralni rok.

39 Po drugi strani glede uveljavljanja zastaralnega roka zoper zahtevek potrošnika za vračilo zneskov, neupravičeno plačanih na podlagi nepoštenih pogojev v smislu Direktive 93/13, zadostuje opozoriti, da je Sodišče že razsodilo, da člen 6(1) in člen 7(1) te direktive ne nasprotujeta nacionalni ureditvi, ki ob tem, da določa, da tožba za ugotovitev ničnosti nepoštenega pogoja iz pogodbe, sklenjene med

prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom, ne zastara, določa zastaralni rok za tožbo za uveljavljanje restitucijskih učinkov te ugotovitve, če sta spoštovani načeli enakovrednosti in učinkovitosti (glej v tem smislu sodbi z dne 9. julija 2020, Raiffeisen Bank in BRD Groupe Société Générale, C-698/18 in C-699/18, EU:C:2020:537, točka 58, in z dne 16. julija 2020, Caixabank in Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 in C-259/19, EU:C:2020:578, točka 84).

40 Zato je treba ugotoviti, da uveljavljanje zastaralnega roka zoper restitucijske zahtevke, ki jih vložijo potrošniki za uveljavljanje pravic, ki jih imajo na podlagi Direktive 93/13, samo po sebi ni v nasprotju z načelom učinkovitosti, če z uporabo takšnega roka ni v praksi onemogočeno ali pretirano oteženo izvrševanje pravic, ki jih podeljuje ta direktiva.

41 Drugič, glede trajanja zastaralnega roka, ki se uporablja za zahtevek potrošnika za vračilo zneskov, neupravičeno plačanih na podlagi nepoštenih pogojev v smislu Direktive 93/13, je treba navesti, da je Sodišče že imelo priložnost odločiti o združljivosti zastaralnih rokov, primerljivih s tistimi iz postopkov v glavni stvari, ki so trajali tri oziroma pet let ter so bili uveljavljeni zoper tožbe za uveljavljanje restitucijskih učinkov ugotovitve nepoštenosti pogodbenega pogoja, z načelom učinkovitosti. Sodišče je presodilo, da so ti roki, če so določeni in vnaprej znani, načeloma zadostni, da zadevnemu potrošniku omogočajo pripravo in vložitev učinkovitega pravnega sredstva. Tako trajanje od treh do petih let samo po sebi ni nezdružljivo z načelom učinkovitosti (glej v tem smislu sodbi z dne 9. julija 2020, Raiffeisen Bank in BRD Groupe Société Générale, C-698/18 in C-699/18, EU:C:2020:537, točki 62 in 64, ter z dne 16. julija 2020, Caixabank in Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 in C-259/19, EU:C:2020:578, točka 87 in navedena sodna praksa).

42 Zato je treba ugotoviti, da ni razvidno, da bi se s petletnim zastaralnim rokom, kot je ta iz postopkov v glavni stvari in ki se uveljavlja zoper zahtevek potrošnika za vračilo zneskov, neupravičeno plačanih na podlagi nepoštenih pogojev v smislu Direktive 93/13, če je ta zastaralni rok določen in vnaprej znan, v praksi onemogočalo ali pretirano oteževalo izvrševanje pravic, ki jih podeljuje Direktiva 93/13. Rok, ki traja tako dolgo, namreč načeloma dejansko zadostuje, da lahko potrošnik pripravi in vloži učinkovito pravno sredstvo za uveljavljanje pravic, ki jih ima na podlagi te direktive, in to med drugim v obliki restitucijskih zahtevkov, ki temeljijo na nepoštenosti pogodbenega pogoja.

43 Vendar, tretjič, glede začetka teka zastaralnega roka iz postopkov v glavni stvari obstaja nezanemarljivo tveganje, da se potrošnik med tem rokom ne bi mogel sklicevati na pravice, ki mu jih daje Direktiva 93/13 (glej v tem smislu sodbo z dne 5. marca 2020, OPR-Finance, C-679/18, EU:C:2020:167, točka 22 in navedena sodna praksa).

44 Iz navedb predložitvenega sodišča namreč izhaja, da petletni zastaralni rok, določen v členu 2224 civilnega zakonika, v skladu s sodno prakso francoskih sodišč začne teči z dnem sprejetja ponudbe zadevnega kredita.

45 V zvezi s tem je treba upoštevati, da je potrošnik v razmerju do prodajalca ali ponudnika v podrejenem položaju tako glede pogajalske sposobnosti kot ravni obveščenosti, zaradi česar pristopi k pogojem, ki jih je predhodno sestavil prodajalec ali ponudnik, ne da bi lahko vplival na njihovo vsebino (glej v tem smislu sodbo z dne 9. julija 2020, Raiffeisen Bank in BRD Groupe Société Générale, C-698/18 in C-699/18, EU:C:2020:537, točka 66 in navedena sodna praksa). Prav tako je treba spomniti, da potrošniki morda ne vedo za nepoštenost pogoja iz pogodbe o hipotekarnem kreditu ali se ne zavedajo obsega svojih pravic, ki izhajajo iz Direktive 93/13 (glej v tem smislu sodbo z dne 16. julija 2020, Caixabank in Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 in C-259/19, EU:C:2020:578, točka 90 in navedena sodna praksa).

46 Navesti je treba, da je zastaralni rok lahko združljiv z načelom učinkovitosti le, če je imel potrošnik možnost, da se seznani s svojimi pravicami, preden je ta rok začel teči ali je potekel (glej v tem smislu sodbe z dne 6. oktobra 2009, Asturcom Telecomunicaciones, C-40/08, EU:C:2009:615, točka 45; z dne

9. julija 2020, Raiffeisen Bank in BRD Groupe Société Générale, C-698/18 in C-699/18, EU:C:2020:537, točka 67, in z dne 16. julija 2020, Caixabank in Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 in C-259/19, EU:C:2020:578, točka 91).

47 Uveljavljanje petletnega zastaralnega roka, kakršen je ta iz postopkov v glavni stvari in ki začne teči z dnem sprejetja kreditne ponudbe, zoper zahtevek potrošnika za vračilo zneskov, neupravičeno plačanih na podlagi nepoštenih pogojev v smislu Direktive 93/13, pa navedenemu potrošniku ne more zagotoviti učinkovitega varstva, ker obstaja nevarnost, da bi se ta rok iztekel, še preden bi se potrošnik lahko seznanil z nepoštenostjo pogoja iz zadevne pogodbe. Takšen rok pretirano otežuje izvrševanje pravic, ki jih ima ta potrošnik na podlagi Direktive 93/13, in zato krši načelo učinkovitosti (glej po analogiji sodbi z dne 9. julija 2020, Raiffeisen Bank in BRD Groupe Société Générale, C-698/18 in C-699/18, EU:C:2020:537, točki 67 in 75, ter z dne 16. julija 2020, Caixabank in Banco Bilbao Vizcaya Argentaria, C-224/19 in C-259/19, EU:C:2020:578, točka 91).

48 Glede na navedeno je treba na prvo in drugo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 6(1) in člen 7(1) Direktive 93/13 v povezavi z načelom učinkovitosti razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni ureditvi, v skladu s katero se za vložitev zahtevka potrošnika:

– za ugotovitev nepoštenosti pogoja iz pogodbe, sklenjene med prodajalcem ali ponudnikom in tem potrošnikom, uporablja zastaralni rok;

– za vračilo zneskov, neupravičeno plačanih na podlagi takih nepoštenih pogojev, uporablja petletni zastaralni rok, če ta rok začne teči z dnem sprejetja kreditne ponudbe, zaradi česar se potrošnik takrat morda ni zavedal vseh svojih pravic, ki izhajajo iz te direktive.

Tretje vprašanje

49 Predložitveno sodišče s tretjim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 4(2) Direktive 93/13 razlagati tako, da pojem „glavni predmet pogodbe“ v smislu te določbe zajema pogoje kreditne pogodbe, ki določajo, da je tuja valuta obračunska valuta in da je euro valuta plačila, zaradi česar valutno tveganje nosi kreditojemalec.

50 V skladu s členom 4(2) Direktive 93/13 ocena nepoštenosti pogodbenih pogojev ne sme biti povezana niti z opredelitvijo glavnega predmeta pogodbe niti z ustreznostjo med ceno in plačilom za izmenjane storitve ali blago, če so pogoji v jasnem, razumljivem jeziku. Sodišče lahko torej preveri nepoštenost pogoja, ki se nanaša na opredelitev glavnega predmeta pogodbe, samo če ta pogoj ni v jasnem in razumljivem jeziku.

51 V zvezi s tem je Sodišče razsodilo, da člen 4(2) Direktive 93/13 določa izjemo od mehanizma vsebinskega nadzora nad nepoštenimi pogoji, kot je določen v okviru sistema varstva potrošnikov, ki ga vzpostavlja ta direktiva, in da je zato treba to določbo razlagati ozko (sodba z dne 20. septembra 2017, Andriciuc in drugi, C-186/16, EU:C:2017:703, točka 34 in navedena sodna praksa).

52 Glede kategorije pogodbenih pogojev, ki ustrezajo pojmu „glavni predmet pogodbe“ v smislu člena 4(2) Direktive 93/13, je Sodišče prav tako razsodilo, da je treba te pogoje razumeti kot pogoje, ki določajo bistvena izpolnitvena ravnanja iz te pogodbe in ki jo kot taki opredeljujejo. Pogoji, ki so v primerjavi s pogoji, ki določajo bistvo pogodbenega razmerja, pomožni, pa z navedenim pojmom ne morejo biti zajeti (sodba z dne 3. oktobra 2019, Kiss in CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, točka 32 in navedena sodna praksa).

53 Predložitveno sodišče mora glede na naravo, splošno sistematiko in določila zadevnih kreditnih pogodb iz postopkov v glavni stvari ter pravni in dejanski okvir, v katerega so umeščene te pogodbe, preučiti, ali so pogoji, na katere se nanaša tretje vprašanje, bistveni element izpolnitvenega ravnanja dolžnika, ki je vračilo zneska, ki mu ga je dal na voljo dajalec kredita (glej v tem smislu sodbo z dne 3. oktobra 2019, Kiss in CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, točka 33 in navedena sodna praksa).

54 Vseeno pa mora Sodišče iz člena 4(2) Direktive 93/13 izpeljati merila, ki se uporabljajo pri taki preučitvi (glej v tem smislu sodbo z dne 20. septembra 2017, Andriciuc in drugi, C-186/16, EU:C:2017:703, točka 33).

55 V zvezi s tem je Sodišče glede kreditnih pogodb v tuji valuti, na podlagi katerih se obroki odplačujejo v nacionalni valuti, pojasnilo, da izključitve ocene nepoštenosti pogojev, ki se nanašajo na ustreznost med ceno in plačilom za izmenjane storitve ali blago, ni mogoče uporabiti za pogoje, ki za izračun odplačil določajo zgolj menjalni tečaj tuje valute, v kateri je izražena kreditna pogodba, ne da bi dajalec kredita v okviru navedenega izračuna zagotovil kakršno koli storitev menjave, in ki torej ne zajemajo nikakršnega „plačila“, katerega ustreznost kot protidajatev za opravljeno storitev dajalca kredita na podlagi člena 4(2) Direktive 93/13 ne bi mogla biti predmet ocene nepoštenosti (sodba z dne 30. aprila 2014, Kásler in Káslerné Rábai, C-26/13, EU:C:2014:282, točka 58).

56 Vendar je Sodišče, ne da bi to ugotovitev omejilo zgolj na kreditne pogodbe v tuji valuti, na podlagi katerih se obroki odplačujejo v tej isti valuti, pojasnilo tudi, da pogodbeni pogoji, ki se nanašajo na valutno tveganje, opredeljujejo glavni predmet te pogodbe (glej zlasti sodbi z dne 20. septembra 2018, OTP Bank in OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, točka 68 in navedena sodna praksa, in z dne 14. marca 2019, Dunai, C-118/17, EU:C:2019:207, točka 48).

57 V zvezi s tem je treba poudariti, da se dajalec kredita s kreditno pogodbo zaveže predvsem k temu, da bo kreditojemalcu zagotovil določen znesek denarja, zadnjenavedeni pa se zaveže predvsem k temu, da bo ta znesek vrnil – praviloma skupaj z obrestmi – v določenih rokih. Bistveni izpolnitveni ravnanji takšne pogodbe se tako nanašata na znesek denarja, ki ga je treba opredeliti v valutah izplačila in vračila, ki sta dogovorjeni v tej pogodbi. Zato se to, da je treba kredit vrniti v določeni valuti, načeloma ne nanaša na pomožni način plačila, temveč na samo naravo obveznosti dolžnika, in torej pomeni bistveni element kreditne pogodbe (sodba z dne 20. septembra 2017, Andriciuc in drugi, C-186/16, EU:C:2017:703, točka 38).

58 Predložitveno sodišče mora torej ob upoštevanju meril, določenih v točkah od 55 do 57 te sodbe, presoditi, ali se pogoji iz pogodb iz postopkov v glavni stvari, ki določajo, da je tuja valuta obračunska valuta in da je euro valuta plačila, zaradi česar valutno tveganje nosi kreditojemalec, nanašajo na samo naravo obveznosti dolžnika, da vrne znesek, ki mu ga je dal na voljo dajalec kredita, in to ne glede na to, ali potrošnik izpodbija tudi stroške menjave.

59 Poleg tega je treba pojasniti, da to, da v kreditni pogodbi v tuji valuti obstaja drug pogoj, ki kreditojemalcu omogoča, da izbere možnost pretvorbe v eure na vnaprej določene datume, ne more pomeniti, da so pogoji, ki se nanašajo na valutno tveganje, zato pomožni. Dejstvo, da imajo stranke možnost, da v določenih rokih spremenijo enega od bistvenih pogojev pogodbe, namreč kreditojemalcu omogoča, da spremeni pogoje svojega kredita *ex nunc*, ne da bi obstoj take možnosti neposredno vplival na presojo bistvenega izpolnitvenega ravnanja, ki zadevno pogodbo opredeljuje.

60 Glede na vse zgoraj navedene preudarke je treba na tretje vprašanje odgovoriti, da je treba člen 4(2) Direktive 93/13 razlagati tako, da pogoji kreditne pogodbe, ki določajo, da je tuja valuta obračunska valuta in da je euro valuta plačila, zaradi česar valutno tveganje nosi kreditojemalec, spadajo na področje uporabe te določbe, če ti pogoji določajo bistveni element, ki navedeno pogodbo opredeljuje.

Četrto in peto vprašanje

61 Predložitveno sodišče s četrtim in petim vprašanjem, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba člen 4(2) Direktive 93/13 razlagati tako, da je v okviru kreditne pogodbe v tuji valuti zahteva po preglednosti pogojev iz te pogodbe, ki določajo, da je tuja valuta obračunska valuta in da je euro valuta plačila, zaradi česar valutno tveganje nosi kreditojemalec, izpolnjena, če je prodajalec ali ponudnik potrošniku predložil informacije o vplivu morebitnega zvišanja ali znižanja vrednosti eura glede na tujo valuto, v kateri je izražen kredit, na finančne obveznosti tega potrošnika.

62 Iz ustaljene sodne prakse v zvezi z zahtevo po preglednosti izhaja, da je za potrošnika bistveno, da ima pred sklenitvijo pogodbe informacije o pogodbenih pogojih in posledicah navedene sklenitve. Potrošnik se zlasti na podlagi teh informacij odloči, ali se želi s prodajalcem ali ponudnikom pogodbeno zavezati s pristopom k pogojem, ki jih je ta predhodno sestavil (sodba z dne 3. marca 2020, Gómez del Moral Guasch, C-125/18, EU:C:2020:138, točka 49 in navedena sodna praksa).

63 Iz tega sledi, da zahteve po preglednosti pogodbenih pogojev, kot izhaja iz člena 4(2) in člena 5 Direktive 93/13, ni mogoče zožiti zgolj na formalno in slovnično razumljivost teh pogojev. Ker sistem varstva, ki se izvaja s to direktivo, temelji na zamisli, da je potrošnik v razmerju do prodajalca ali ponudnika v podrejenem položaju zlasti glede ravni obveščenosti, je treba to zahtevo po jasnem in razumljivem oblikovanju pogodbenih pogojev in s tem po preglednosti, ki jo nalaga ta direktiva, razlagati široko (sodba z dne 3. marca 2020, Gómez del Moral Guasch, C-125/18, EU:C:2020:138, točka 50 in navedena sodna praksa).

64 Zato je treba navedeno zahtevo razumeti tako, da se z njo ne zahteva le, da mora biti zadevni pogoj za potrošnika formalno in slovnično razumljiv, ampak tudi, da povprečni potrošnik, ki je normalno obveščen ter razumno pozoren in preudaren, lahko razume, kako ta pogoj konkretno deluje, ter tako na podlagi natančnih in razumljivih meril oceni morebitne znatne ekonomske posledice takega pogoja za svoje finančne obveznosti (sodba z dne 3. marca 2020, Gómez del Moral Guasch, C-125/18, EU:C:2020:138, točka 51 in navedena sodna praksa).

65 To med drugim pomeni, da morata biti v pogodbi pregledno pojasnjena konkretno delovanje mehanizma, na katerega se zadevni pogoj nanaša, ter – če je to primerno – zveza med tem mehanizmom in mehanizmom, določenim z drugimi pogoji, tako da lahko potrošnik na podlagi natančnih in razumljivih meril oceni ekonomske posledice, ki zanj iz tega izhajajo (glej v tem smislu sodbo z dne 27. januarja 2021, Dexia Nederland, C-229/19 in C-289/19, EU:C:2021:68, točka 50 in navedena sodna praksa).

66 Vprašanje, ali je bila v obravnavani zadevi zahteva po preglednosti izpolnjena, mora predložitveno sodišče preučiti ob upoštevanju vseh upoštevnih dejstev, vključno z oglaševalsko vsebino in informacijami, ki jih je v okviru pogajanj o kreditnih pogodbah iz postopkov v glavni stvari predložil ne le dajalec kredita, ampak tudi katera koli druga oseba, ki je v imenu tega prodajalca oziroma ponudnika sodelovala pri trženju zadevnih kreditov.

67 Natančneje, nacionalno sodišče mora ob upoštevanju vseh okoliščin, ki so obstajale v času sklenitve kreditne pogodbe, preučiti, ali je bil potrošnik v tej zadevi obveščen o vseh elementih, ki bi lahko vplivali na obseg njegove obveznosti in na podlagi katerih lahko presodi predvsem skupne stroške svojega kredita. Pri tej presoji ima na eni strani pomembno vlogo vprašanje, ali so pogoji te pogodbe v jasnem in razumljivem jeziku, tako da lahko povprečni potrošnik, kot je opisan v točki 64 te sodbe, takšne stroške presodi, in na drugi strani okoliščina, povezana z nenavedbo informacij v kreditni pogodbi, ki se glede na naravo blaga in storitev, ki so predmet pogodbe, štejejo za bistvene (glej v tem smislu sodbo z dne 3. marca 2020, Gómez del Moral Guasch, C-125/18, EU:C:2020:138, točka 52 in navedena sodna praksa).

68 V obravnavani zadevi predložitveno sodišče navaja, da so tožeče stranke iz postopkov v glavni stvari pred sklenitvijo kreditov prejele informacije o vplivu nihanj paritete med eurom in švicarskim frankom na trajanje pogodbe in na plačila za odplačilo salda računa. Vendar naj valutno tveganje nikakor ne bi bilo omenjeno.

69 V zvezi s kreditnimi pogodbami v tuji valuti, kakršne so te iz postopkov v glavni stvari, je treba na prvem mestu ugotoviti, da so za navedeno oceno upoštevne vse informacije, ki jih predloži prodajalec ali ponudnik ter s katerimi želi potrošniku pojasniti delovanje mehanizma menjave in tveganje, povezano z njim. Posebej pomembna so pojasnila o tveganjih kreditojemalca v primeru velikega znižanja vrednosti valute, ki je zakonito plačilno sredstvo v državi članici njegovega stalnega prebivališča, in zvišanja tuje obrestne mere.

70 V zvezi s tem, kot je poudaril Evropski odbor za sistemska tveganja v Priporočilu CERS/2011/1 z dne 21. septembra 2011 o dajanju posojil v tujih valutah (UL 2011, C 342, str. 1), morajo finančne ustanove posojilojemalcem posredovati informacije, ki morajo zadostovati za sprejetje poučenih in preudarnih odločitev ter bi morale vsebovati vsaj to, kako bi na obroke za odplačilo posojila vplivala zelo velika depreciacija zakonitega plačilnega sredstva države članice, v kateri ima posojilojemalec stalno prebivališče, in povečanje tujih obrestnih mer (Priporočilo A – zavedanje posojilojemalcev o tveganjih, točka 1) (sodba z dne 20. septembra 2018, OTP Bank in OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, točka 74 in navedena sodna praksa).

71 Natančneje, Sodišče je navedlo, da mora biti kreditojemalec jasno obveščen o tem, da se je s sklenitvijo kreditne pogodbe v tuji valuti izpostavil valutnemu tveganju, ki ga bo morda, ekonomsko gledano, težko prevzel nase v primeru znižanja vrednosti valute, v kateri prejema dohodke. Poleg tega mora prodajalec ali ponudnik navesti mogoča nihanja menjalnih tečajev in tveganja, neločljivo povezana s sklenitvijo take pogodbe (glej v tem smislu sodbo z dne 20. septembra 2018, OTP Bank in OTP Faktoring, C-51/17, EU:C:2018:750, točka 75 in navedena sodna praksa).

72 Iz tega izhaja, da je treba za izpolnitev zahteve po preglednosti z informacijami, ki jih sporoči prodajalec ali ponudnik, povprečnemu potrošniku, ki je normalno obveščen ter razumno pozoren in preudaren, omogočiti ne le, da razume, da lahko glede na nihanja menjalnega tečaja gibanje paritete med obračunsko valuto in valuto plačila povzroči neugodne posledice za njegove finančne obveznosti, ampak tudi, da v okviru sklenitve kredita v tuji valuti razume dejansko tveganje, ki mu je izpostavljen v celotnem pogodbenem obdobju, v primeru velikega znižanja vrednosti valute, v kateri prejema dohodke, glede na obračunsko valuto.

73 V tem okviru je treba pojasniti, da so številčne simulacije, kot so tiste, ki so bile vključene v nekatere kreditne ponudbe iz postopkov v glavni stvari, lahko koristne informacije, če temeljijo na zadostnih in natančnih podatkih ter če vsebujejo objektivne ocene, ki so potrošniku sporočene jasno in razumljivo. Samo pod temi pogoji lahko takšne simulacije prodajalcu ali ponudniku omogočijo, da tega potrošnika opozori na tveganje potencialno znatnih negativnih ekonomskih posledic zadevnih pogodbenih pogojev. Kot vse druge informacije v zvezi z obsegom potrošnikove obveznosti, ki jih je sporočil prodajalec ali ponudnik, morajo tako številčne simulacije prispevati k temu, da ta potrošnik razume dejanski obseg dolgoročnega tveganja, povezanega z mogočimi nihanji menjalnih tečajev, in s tem tveganja, neločljivo povezana s sklenitvijo kreditne pogodbe v tuji valuti.

74 Tako v okviru kreditne pogodbe v tuji valuti, zaradi katere je potrošnik izpostavljen valutnemu tveganju, zahteve po preglednosti ni mogoče izpolniti s tem, da se potrošniku posredujejo informacije, četudi obširne, če te informacije temeljijo na domnevi, da bo pariteta med obračunsko valuto in valuto plačila ostala stabilna ves čas trajanja te pogodbe. To zlasti velja, kadar prodajalec ali ponudnik potrošnika ni obvestil o ekonomskih okoliščinah, ki bi lahko vplivale na nihanja menjalnih tečajev, zaradi česar potrošnik ni mogel konkretno razumeti potencialno resnih posledic, ki bi lahko izhajale iz sklenitve kredita v tuji valuti, za njegov finančni položaj.

75 Na drugem mestu, med upoštevnimi elementi za presojo, navedeno v točki 67 te sodbe, je tudi jezik, ki ga je finančna institucija uporabila v predpogodbenih in pogodbenih dokumentih. Natančneje, neobstoj določil ali pojasnil, s katerimi bi bil kreditojemalec izrecno obveščen o obstoju posebnih tveganj, povezanih s kreditnimi pogodbami v tuji valuti, lahko potrdi, da zahteva po preglednosti, kot izhaja med drugim iz člena 4(2) Direktive 93/13, ni izpolnjena.

76 Na tretjem in zadnjem mestu, ob upoštevanju dejanskih okoliščin, navedenih v točki 15 te sodbe, je treba opozoriti, da je ugotovitev, da gre za nepošteno poslovno prakso, o kateri so stranke iz postopkov v glavni stvari razpravljale na obravnavi pred Sodiščem, lahko tudi eden od elementov, na katerega lahko nacionalno sodišče opre svojo presojo nepoštenosti pogojev iz pogodbe, sklenjene med prodajalcem ali ponudnikom in potrošnikom (glej v tem smislu sodbo z dne 15. marca 2012, Pereničová in Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, točka 43).

77 Vendar ta element sam po sebi ne more samodejno dokazati, da zahteva po preglednosti, ki izhaja iz člena 4(2) Direktive 93/13, ni izpolnjena, saj je treba to vprašanje preučiti glede na vse okoliščine obravnavanega primera (glej v tem smislu sodbo z dne 15. marca 2012, Pereničová in Perenič, C-453/10, EU:C:2012:144, točka 44 in navedena sodna praksa).

78 Glede na zgoraj navedene preudarke je treba na četrto in peto vprašanje odgovoriti, da je treba člen 4(2) Direktive 93/13 razlagati tako, da je v okviru kreditne pogodbe v tuji valuti zahteva po preglednosti pogojev iz te pogodbe, ki določajo, da je tuja valuta obračunska valuta in da je euro valuta plačila, zaradi česar valutno tveganje nosi kreditojemalec, izpolnjena, če je prodajalec ali ponudnik potrošniku predložil zadostne in natančne informacije, ki povprečnemu potrošniku, ki je normalno obveščen ter razumno pozoren in preudaren, omogočajo, da razume konkretno delovanje zadevnega finančnega mehanizma in tako oceni tveganje potencialno znatnih negativnih ekonomskih posledic takih pogojev za svoje finančne obveznosti med celotnim trajanjem te pogodbe.

Šesto in sedmo vprašanje

79 Predložitveno sodišče s šestim in sedmim vprašanjem, ki ju je treba obravnavati skupaj, v bistvu sprašuje, ali je treba Direktivo 93/13 razlagati tako, da nasprotuje temu, da dokazno breme glede jasnosti in razumljivosti pogodbenega pogoja v smislu člena 4(2) te direktive nosi potrošnik, in ali to velja tudi za posredovanje informacij, vsebovanih v dokumentih o prodajnih metodah, ki jih uporablja prodajalec ali ponudnik ali druga oseba, ki v imenu tega prodajalca ali ponudnika sodeluje pri trženju zadevnih kreditov.

80 V zvezi s tem je treba navesti, da Direktiva 93/13 ne vsebuje nobene določbe o dokaznem bremenu glede jasnosti in razumljivosti pogodbenega pogoja v smislu člena 4(2) te direktive.

81 Zato, kot je razvidno iz sodne prakse, navedene v točki 27 te sodbe, taka podrobna pravila za izvajanje varstva potrošnikov iz Direktive 93/13 spadajo v nacionalni pravni red držav članic na podlagi načela postopkovne avtonomije držav članic, pri čemer je pojasnjeno, da ta pravila ne smejo biti manj ugodna od tistih, ki urejajo podobne položaje v nacionalnem pravu (načelo enakovrednosti), niti ne smejo biti oblikovana tako, da v praksi onemogočajo ali pretirano otežujejo izvrševanje pravic, ki jih podeljuje pravni red Unije (načelo učinkovitosti).

82 V zvezi s tem je treba navesti, da je namen Direktive 93/13 zlasti varstvo potrošnikov, da bi se uravnotežila asimetrija med položajem prodajalca ali ponudnika in položajem potrošnika v pogodbenem razmerju. Ta asimetrija izhaja iz dejstva, da je potrošnik v razmerju do prodajalca ali ponudnika v podrejenem položaju tako glede pogajalske sposobnosti kot ravni obveščenosti, zaradi česar potrošnik, kot je opozorjeno v točki 45 te sodbe, pristopi k pogojem, ki jih je predhodno sestavil prodajalec ali ponudnik, ne da bi lahko vplival na njihovo vsebino.

83 Poleg tega, kot je bilo že ugotovljeno v točki 78 te sodbe, mora prodajalec ali ponudnik, da bi bila izpolnjena zahteva po preglednosti, kot izhaja med drugim iz člena 4(2) Direktive 93/13, potrošniku zagotoviti zadostne in natančne informacije, na podlagi katerih lahko ta potrošnik oceni tveganje potencialno znatnih negativnih ekonomskih posledic pogodbenih pogojev za njegove finančne obveznosti.

84 S tega vidika je treba navesti, da upoštevanja načela učinkovitosti in uresničitve cilja, na katerem temelji Direktiva 93/13, in sicer varstvo potrošnikov z uravnoteženjem asimetrije med položajem prodajalca ali ponudnika in položajem potrošnika, ne bi bilo mogoče zagotoviti, če bi dokazno breme glede jasnosti in razumljivosti pogodbenega pogoja v smislu člena 4(2) te direktive nosil potrošnik.

85 Kot sta namreč v bistvu navedli francoska vlada in Evropska komisija v pisnih stališčih, učinkovitosti izvrševanja pravic, podeljenih z Direktivo 93/13, ne bi bilo mogoče zagotoviti, če bi moral potrošnik dokazati negativno dejstvo, in sicer da mu prodajalec ali ponudnik ni zagotovil vseh informacij, potrebnih za izpolnitev zahteve po preglednosti, kot izhaja med drugim iz člena 4(2) Direktive 93/13.

86 Nasprotno, ugotoviti je treba, da je učinkovitost izvrševanja pravic, podeljenih z Direktivo 93/13, mogoče zagotoviti, kadar mora načeloma prodajalec ali ponudnik pred sodiščem dokazati pravilno izpolnitev svojih predpogodbenih in pogodbenih obveznosti, povezanih med drugim z zahtevo po preglednosti pogodbenih pogojev, kot izhaja med drugim iz člena 4(2) Direktive 93/13. Tako je mogoče zagotoviti varstvo potrošnika, ne da bi to nesorazmerno posegalo v pravico prodajalca ali ponudnika do poštenega sojenja (glej po analogiji sodbo z dne 18. decembra 2014, CA Consumer Finance, C-449/13, EU:C:2014:2464, točka 28).

87 V zvezi s tem je treba glede „dokumentov o prodajnih metodah“, ki so posebej navedeni v sedmem vprašanju, poleg tega pojasniti, da mora obveznost prodajalca ali ponudnika, da dokaže pravilno izpolnitev svojih predpogodbenih in pogodbenih obveznosti, zajemati tudi dokaz, da je prodajalec ali ponudnik ali katera koli druga oseba, ki je v imenu tega prodajalca ali ponudnika sodelovala pri trženju zadevnih kreditov, potrošniku posredovala informacije iz teh dokumentov. To zlasti velja, kadar se šteje, da so ti dokumenti lahko koristni za presojo jasnosti in razumljivosti pogodbenega pogoja v smislu člena 4(2) Direktive 93/13.

88 Kot je pravilno navedlo predložitveno sodišče, mora prodajalec ali ponudnik, nazadnje, obvladovati prodajne poti svojih produktov, pa naj gre za izbiro posrednikov ali tržno komunikacijo s potrošnikom. Torej bi moral prodajalec ali ponudnik imeti dokaze, da zadevni dokumenti na dan sklenitve pogodbe niso bili uporabljeni ali da se niso več uporabljali, da bi dokazal pravilno izpolnitev svojih predpogodbenih in pogodbenih obveznosti, povezanih med drugim z zahtevo po preglednosti pogodbenih pogojev.

89 Iz zgoraj navedenega izhaja, da je treba na šesto in sedmo vprašanje odgovoriti, da je treba Direktivo 93/13 razlagati tako, da nasprotuje temu, da dokazno breme glede jasnosti in razumljivosti pogodbenega pogoja v smislu člena 4(2) te direktive nosi potrošnik.

Osmo vprašanje

90 Predložitveno sodišče z osmim vprašanjem v bistvu sprašuje, ali je treba člen 3(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da pogoji kreditne pogodbe, ki določajo, da je tuja valuta obračunska valuta in da je euro valuta plačila, zaradi česar valutno tveganje nosi kreditojemalec, v škodo potrošnika povzročijo znatno neravnotežje v pravicah in obveznostih strank, ki izhajajo iz navedene pogodbe, če ima na eni strani prodajalec ali ponudnik na voljo boljša sredstva od potrošnika, da predvidi valutno tveganje, in če je na drugi strani tveganje, ki ga nosi ta prodajalec ali ponudnik, omejeno, medtem ko tveganje, ki ga nosi potrošnik, ni.

91 Najprej je treba spomniti, da v skladu s členom 3(1) Direktive 93/13 pogodbeni pogoj v pogodbi, sklenjeni med potrošnikom in prodajalcem ali ponudnikom, o katerem se stranki nista dogovorili, velja za nepošten, če v nasprotju z zahtevo dobre vere v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pravicah in obveznostih strank, ki izhajajo iz te pogodbe.

92 Pojasniti je treba tudi, da se v skladu z ustaljeno sodno prakso pristojnost Sodišča nanaša na razlago meril, ki jih nacionalno sodišče lahko uporabi ali mora uporabiti pri preučitvi pogodbenega pogoja glede na določbe te direktive in med drugim pri preizkusu morebitne nepoštenosti pogoja v smislu člena 3(1) navedene direktive, pri čemer je treba pojasniti, da mora navedeno sodišče odločiti o konkretni opredelitvi posameznega pogodbenega pogoja glede na okoliščine obravnavane zadeve. Iz tega je razvidno, da se mora Sodišče omejiti na to, da predložitvenemu sodišču zagotovi smernice, ki jih mora to upoštevati pri presoji nepoštenosti zadevnega pogoja (glej v tem smislu sodbo z dne 3. septembra 2020, Profi Credit Polska, C-84/19, C-222/19 in C-252/19, EU:C:2020:631, točka 91 in navedena sodna praksa).

93 V zvezi s presojo nepoštenosti pogodbenega pogoja mora nacionalno sodišče na podlagi meril, navedenih v členu 3(1) in členu 5 Direktive 93/13, ugotoviti, ali tak pogoj ob upoštevanju okoliščin obravnavane zadeve izpolnjuje zahteve po dobri veri, uravnoteženosti in preglednosti, ki jih določa ta direktiva (glej zlasti sodbo z dne 7. novembra 2019, Profi Credit Polska, C-419/18 in C-483/18, EU:C:2019:930, točka 53 in navedena sodna praksa).

94 Tako je preglednost pogodbenega pogoja, kot se zahteva s členom 5 Direktive 93/13, eden od elementov, ki jih je treba upoštevati pri presoji nepoštenosti tega pogoja, ki jo mora opraviti nacionalno sodišče v skladu s členom 3(1) te direktive (sodba z dne 3. oktobra 2019, Kiss in CIB Bank, C-621/17, EU:C:2019:820, točka 49 in navedena sodna praksa).

95 V obravnavani zadevi pogodbeni pogoji iz postopkov v glavni stvari, ki so vključeni v kreditne pogodbe v tuji valuti, določajo, da za obe stranki velja valutno tveganje, da pa je tveganje, ki ga nosi prodajalec ali ponudnik, v obravnavani zadevi bančna institucija, omejeno, medtem ko tveganje, ki ga nosi potrošnik, ni. Ti pogoji tako ob velikem znižanju vrednosti nacionalne valute glede na tujo valuto valutno tveganje nalagajo potrošniku.

96 V zvezi s tem je iz sodne prakse Sodišča razvidno, da mora predložitveno sodišče v okviru kreditnih pogodb v tuji valuti, kot so te iz postopkov v glavni stvari, ob upoštevanju vseh okoliščin zadeve v glavni stvari ter zlasti ob upoštevanju poklicne strokovnosti in znanja prodajalca ali ponudnika glede mogočih nihanj menjalnih tečajev in tveganj, neločljivo povezanih s sklenitvijo kredita v tuji valuti, presoditi, prvič, možno neizpolnjevanje zahteve dobre vere in, drugič, obstoj morebitnega znatnega neravnotežja v smislu člena 3(1) Direktive 93/13 (glej v tem smislu sodbo z dne 20. septembra 2017, Andriciuc in drugi, C-186/16, EU:C:2017:703, točka 56).

97 V zvezi z zahtevo dobre vere je treba navesti, kot je razvidno iz šestnajste uvodne izjave Direktive 93/13, da je treba pri tej presoji upoštevati zlasti moč pogajalske pozicije strank in to, ali je bil potrošnik spodbujen v strinjanje z zadevnim pogodbenim pogojem.

98 V zvezi z vprašanjem, ali pogoj – v nasprotju z zahtevo dobre vere – v škodo potrošnika povzroči znatno neravnotežje v pravicah in obveznostih pogodbenih strank, ki izhajajo iz te pogodbe, mora nacionalno sodišče preveriti, ali bi lahko prodajalec ali ponudnik, če s potrošnikom lojalno in pravično posluje, razumno pričakoval, da bi potrošnik ta pogoj sprejel v okviru posamičnih pogajanj (glej zlasti sodbo z dne 3. septembra 2020, Profi Credit Polska, C-84/19, C-222/19 in C-252/19, EU:C:2020:631, točka 93 in navedena sodna praksa).

99 Zato je treba pri presoji, ali pogodbeni pogoji, kot so ti iz postopkov v glavni stvari, v škodo potrošnika povzročijo znatno neravnotežje v pravicah in obveznostih strank kreditne pogodbe, ki te pogoje vsebuje, upoštevati vse okoliščine, s katerimi je bil poklicni dajalec kredita lahko seznanjen ob sklenitvi

te pogodbe, zlasti ob upoštevanju njegovega strokovnega znanja glede mogočih nihanj menjalnih tečajev in tveganj, neločljivo povezanih s sklenitvijo takega kredita, ter ki so lahko vplivale na poznejše izpolnjevanje pogodbe in na pravni položaj potrošnika.

100 Glede na znanje in boljša sredstva prodajalca ali ponudnika, da predvidi valutno tveganje, ki se lahko uresniči kadar koli med trajanjem pogodbe, ter glede na neomejeno tveganje v zvezi z nihanji menjalnih tečajev, ki ga pogodbeni pogoji, kakršni so ti iz postopkov v glavni stvari, nalagajo potrošniku, je treba ugotoviti, da lahko takšni pogoji v škodo potrošnika povzročijo znatno neravnotežje v pravicah in obveznostih strank, ki izhajajo iz zadevne kreditne pogodbe.

101 S pridržkom preverjanj, ki jih mora opraviti predložitveno sodišče, se namreč zdi, da pogodbeni pogoji iz postopkov v glavni stvari potrošniku, če prodajalec ali ponudnik ni izpolnil zahteve po preglednosti v zvezi s tem potrošnikom, nalagajo nesorazmerno tveganje v primerjavi s prejetimi storitvami in zneskom kredita, saj je posledica uporabe teh pogojev ta, da mora potrošnik nositi stroške gibanja terminskih menjalnih tečajev. Glede na to gibanje je lahko ta potrošnik v položaju, v katerem je po eni strani znesek neodplačane glavnice v valuti plačila, v obravnavani zadevi v eurih, precej višji od prvotno izposojenega zneska, in v katerem so bile po drugi strani s plačanimi mesečnimi obroki skoraj izključno pokrite le obresti. To velja zlasti takrat, kadar to povečanje neodplačane glavnice v nacionalni valuti ni uravnoteženo z razliko med obrestno mero za tujo valuto in obrestno mero za nacionalno valuto, pri čemer je treba pojasniti, da obstoj take razlike za kreditojemalca pomeni glavno prednost kredita v tuji valuti.

102 V takih okoliščinah ob upoštevanju zlasti zahteve po preglednosti, ki izhaja iz člena 5 Direktive 93/13, ni mogoče šteti, da je lahko prodajalec ali ponudnik, če s potrošnikom transparentno posluje, razumno pričakoval, da bi potrošnik takšne pogoje sprejel v okviru posamičnih pogajanj (glej po analogiji sodbo z dne 3. septembra 2020, Profi Credit Polska, C-84/19, C-222/19 in C-252/19, EU:C:2020:631, točka 96), kar pa mora vseeno preveriti predložitveno sodišče.

103 Glede na zgoraj navedeno je treba na osmo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 3(1) Direktive 93/13 razlagati tako, da pogoji kreditne pogodbe, ki določajo, da je tuja valuta obračunska valuta in da je euro valuta plačila, zaradi česar valutno tveganje, ne da bi bilo omejeno, nosi kreditojemalec, lahko v škodo potrošnika povzročijo znatno neravnotežje v pravicah in obveznostih strank, ki izhajajo iz navedene pogodbe, če prodajalec ali ponudnik – ob izpolnitvi zahteve po preglednosti v razmerju do potrošnika – ni mogel razumno pričakovati, da bi ta potrošnik po posamičnih pogajanjih sprejel nesorazmerno valutno tveganje, ki izhaja iz takšnih pogojev.

Stroški

104 Ker je ta postopek za stranke iz postopkov v glavni stvari ena od stopenj v postopkih pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (prvi senat) razsodilo:

1. **Člen 6(1) in člen 7(1) Direktive Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nepoštenih pogojih v potrošniških pogodbah v povezavi z načelom učinkovitosti je treba razlagati tako, da nasprotujeta nacionalni ureditvi, v skladu s katero se za vložitev zahtevka potrošnika:**

   – **za ugotovitev nepoštenosti pogoja iz pogodbe, sklenjene med prodajalcem ali ponudnikom in tem potrošnikom, uporablja zastaralni rok;**

– **za vračilo zneskov, neupravičeno plačanih na podlagi takih nepoštenih pogojev, uporablja petletni zastaralni rok, če ta rok začne teči z dnem sprejetja kreditne ponudbe, zaradi česar se potrošnik takrat morda ni zavedal vseh svojih pravic, ki izhajajo iz te direktive.**

2. **Člen 4(2) Direktive 93/13 je treba razlagati tako, da pogoji kreditne pogodbe, ki določajo, da je tuja valuta obračunska valuta in da je euro valuta plačila, zaradi česar valutno tveganje nosi kreditojemalec, spadajo na področje uporabe te določbe, če ti pogoji določajo bistveni element, ki navedeno pogodbo opredeljuje.**

3. **Člen 4(2) Direktive 93/13 je treba razlagati tako, da je v okviru kreditne pogodbe v tuji valuti zahteva po preglednosti pogojev iz te pogodbe, ki določajo, da je tuja valuta obračunska valuta in da je euro valuta plačila, zaradi česar valutno tveganje nosi kreditojemalec, izpolnjena, če je prodajalec ali ponudnik potrošniku predložil zadostne in natančne informacije, ki povprečnemu potrošniku, ki je normalno obveščen ter razumno pozoren in preudaren, omogočajo, da razume konkretno delovanje zadevnega finančnega mehanizma in tako oceni tveganje potencialno znatnih negativnih ekonomskih posledic takih pogojev za svoje finančne obveznosti med celotnim trajanjemte pogodbe.**

4. **Direktivo 93/13 razlagati je treba tako, da nasprotuje temu, da dokazno breme glede jasnosti in razumljivosti pogodbenega pogoja v smislu člena 4(2) te direktive nosi potrošnik.**

5. **Člen 3(1) Direktive 93/13 je treba razlagati tako, da pogoji kreditne pogodbe, ki določajo, da je tuja valuta obračunska valuta in da je euro valuta plačila, zaradi česar valutno tveganje, ne da bi bilo omejeno, nosi kreditojemalec, lahko v škodo potrošnika povzročijo znatno neravnotežje v pravicah in obveznostih strank, ki izhajajo iz navedene pogodbe, če prodajalec ali ponudnik – ob izpolnitvi zahteve po preglednosti v razmerju do potrošnika – ni mogel razumno pričakovati, da bi ta potrošnik po posamičnih pogajanjih sprejel nesorazmerno valutno tveganje, ki izhaja iz takšnih pogojev.**

Podpisi